

Zoek, vervang

Krachtvoer bestaat uit verschillende grondstoffen, die ook los in een gemengd rantsoen voor extra eiwit en energie kunnen zorgen. Dat geldt ook voor bijproducten die vaak een interessante prijs hebben. Met de voederwaardeprijs kunnen vleesveehouders al deze voedermiddelen in prijs met elkaar vergelijken om zo het meest voordelige rantsoen samen te stellen.

TEKST ALICE BOOIJ

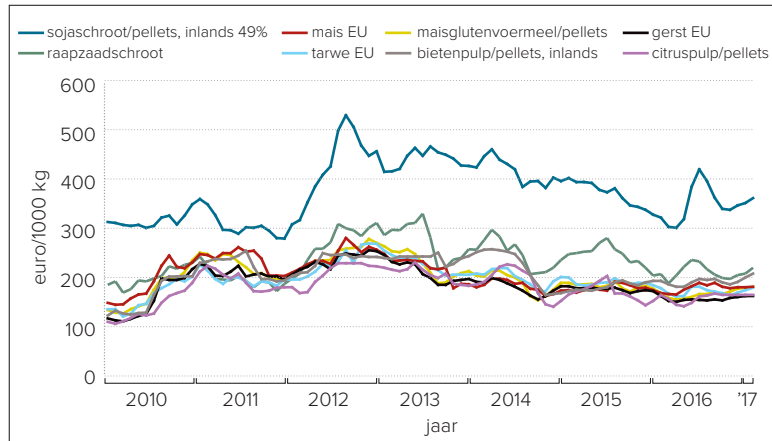
Kan het goedkoper? Menig vleesveehouder zal zich dit afvragen wanneer de rekening van het krachtvoer binnenkomt. Een goede vraag, geeft adviseur Dries Aerden van adviesbureau Liba aan. 'De kosten voor krachtvoer en grondstoffen hebben een behoorlijk aandeel in de totale kostprijs van vleesvee. In de afmestfase praat je al gauw over 2 euro per dag voor het rantsoen van een koe of stier, terwijl een kilo groei aan vlees gelijkstaat aan zo'n 4 euro opbrengst. Lagere voerkosten betekenen dus al snel een hogere marge. Als ondernemer moet je je altijd afvragen of het goedkoper kan.'

Voederwaardeprijs

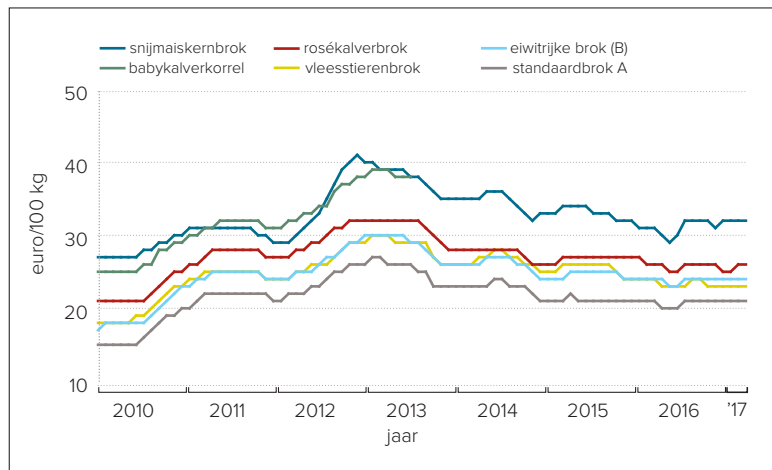
In deze vernieuwde VeeteeltVlees wordt de vleesveehouder op pagina 32 op weg geholpen met de nieuwe rubriek 'Marktinfo voer'. Hierin is een lijst opgenomen met grondstoffen, bijproducten en mengvoersoorten, inclusief hun voederwaardeprijs ter vergelijking. Deze voederwaardeprijs wordt bepaald door de marktprijs van het voedermiddel te delen door de waarde in euro's aan energie en eiwit die werkelijk in het voedermiddel aanwezig zijn. Hierbij wordt gewerkt met normbedragen per kilo vem, vevi en een toeslag per kilo dve. Ligt de aankoopprijs onder de 100 procent, dan is het voedermiddel relatief goedkoop; er zit een hogere waarde aan energie en eiwit in het voer, vergeleken met de marktprijs. Aan de andere kant kan een krap aanbod of een grote vraag naar een bepaald voedermiddel ervoor

en bespaar

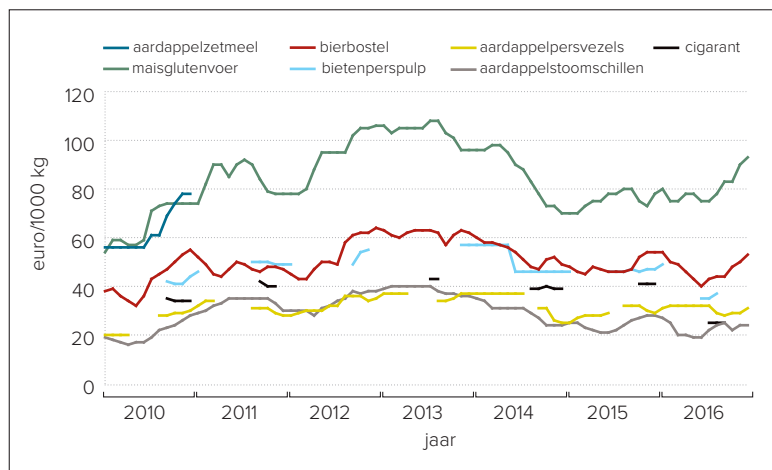
Figuur 1 – De ontwikkeling van de prijzen (excl. btw) van grondstoffen vanaf 2010 (bron: Agrimatie, Wageningen Economic Research)

Figuur 2 – De ontwikkeling van de prijzen (excl. btw) van mengvoer vanaf 2010 (bron: Agrimatie, Wageningen Economic Research)

Figuur 3 – De ontwikkeling van de prijzen (excl. btw) van bijproducten vanaf 2010 (bron: Agrimatie, Wageningen Economic Research)

zorgen dat de aankoopprijs boven de 100 procent uitkomt. De voederwaardeprijs geeft de verhouding met de marktprijs weer. Wanneer een voedermiddel onder de 100 procent scoort, is het ook financieel interessant om het te voeren. Aan de andere kant zijn er voedermiddelen, zoals bierbostel, die regelmatig een score boven de 100 procent laten zien. ‘Omdat het een populair voedermiddel is en er meer bijzondere kenmerken aan toegevoegd worden’, verklaart Aerden.

Met de voederwaardeprijs kunnen veehouders het rantsoen samenstellen met voedermiddelen die prijstechnisch interessant zijn, mits ze natuurlijk qua eigenschappen passen in het rantsoen. Aerden: ‘Je kan de kosten van je eigen rantsoen kritisch onder de loep nemen. Zijn er alternatieven? Kan het goedkoper?’

Eiwit en energie verschillen

Veehouders die producten in het rantsoen hebben met bijvoorbeeld een voederwaardeprijs van 110 procent, zullen zoeken naar prijstechnisch meer interessante producten, ervaart Aerden. ‘Je hebt veel liever een product dat maar 85 procent van de voederwaardeprijs kost. Maar het is dan wel belangrijk om een product te kiezen dat hetzelfde in het rantsoen doet. Soja en lijnzaad bijvoorbeeld zijn heel verschillende voedermiddelen. De een zorgt voor eiwit, de ander voor energie. Dat kan je natuurlijk niet maar zo omdraaien. Je moet kritisch naar je rantsoen kijken: wat heeft het vee nodig?’ Een voederwaardeprijs geeft dus geen oordeel over de kwaliteit van een grondstof, waarschuwt Aerden.

Ook veevoerspecialisten signaleren dat veehouders kritischer zijn op de kostprijs van hun rantsoen, geeft Alien van der Hem, marketingmanager vleesvee bij ForFarmers, aan. ‘Wij krijgen steeds vaker vragen over het vervangen van mengvoer door enkelvoudige grondstoffen.’ Een eiwitrijke brok bijvoorbeeld kan ook ingeruild worden voor losse soja of raap, aangevuld met een mineralensupplement. Voor luxe vleesvee maakt ForFarmers geregeld maatwerkvoerders. ‘Als onder aan de streep de dieren maar genoeg energie en eiwit uit het rantsoen kunnen halen’, noemt Van der Hem als belangrijke voorwaarde voor het schuiven in de rantsoenen. ‘De kans op fouten bij het voeren van bijproducten of enkelvoudige grondstoffen is groter. Betrek vooral ook de voerspecialist erbij.’ Hij kan ook advies geven over de laadvolgorde van de producten en de controle van de opname en de benutting. ‘We zien in de praktijk enorm grote afwijkingen. Veehouders denken een goed rantsoen te voeren, maar door het laden van onjuiste hoeveelheden en bijvoorbeeld niet correct mengen ziet de praktijk er nog weleens anders uit.’ Belangrijk bij het zoeken naar alternatieven is bovendien om na te gaan welke doelen je als veehouder stelt, voegt Van der Hem nog toe. ‘Ga je voor de minste arbeid? Wil je maximale groei? Die doelstelling is belangrijk bij het maken van rantsoenkeuzes.’

Hoe verteert het?

Een eerlijke vergelijking tussen voedermiddelen start bij de wetenschap wat er precies in voer zit. Veel veehouders die brok aan hun dieren voeren, hebben geen idee welke grondstoffen erin verwerkt zijn. Terwijl dat volgens Aerden wel belangrijk

is. 'De grondstoffen moeten aansluiten bij het rantsoen.' Bij een gedegen vergelijking tussen broksoorten of bij de keuze tussen brok of grondstoffen is dat ook van belang. Neem als voorbeeld een brok van 1000 vevi, noemt de Liba-adviseur. 'Die 1000 vevi zijn voor twee broktypen gelijk, maar bij de een kan deze energie afkomstig zijn uit zetmeel, terwijl bij de andere brok vooral vet zorgt voor de energie. Het zijn twee heel verschillende producten als je kijkt naar de vertering in de koe of de stier en dus hebben ze een ander effect in het rantsoen. Het is dus belangrijk om te weten hoe een product verteert in het dier.'

Brok versus grondstof

Een prijsverschil tussen losse grondstoffen en geperste brok is er eigenlijk altijd. Gerrit Rummelink, onderzoeker diervoeding bij Wageningen UR, geeft aan dat het ongeveer 6 euro per 100 kilo mengvoer kost om van grondstoffen een brok te persen en deze bij de veehouder op het erf te brengen. Aerden: 'Dat de brok een beetje duurder is dan losse grondstoffen is logisch en geen probleem. Het gemak van krachtvoer mag ook wat kosten.'

Wanneer het prijsverschil te groot wordt, valt het te overwegen om losse grondstoffen te gaan gebruiken, aldus Rummelink, die voor de Federatie Nederlandse Diervoederketen elke maand de onafhankelijke voederwaardeprijzen berekent. Een nuttig hulpmiddel bij het bepalen van aan te kopen voer. 'Wellicht kun je met een extra inspanning of investering een grondstof, droog of vochtrijk voedermiddel inpassen en zo voerkosten besparen.' Van der Hem noemt daarbij nog wel het punt om te letten op de noodzakelijke opslag. 'Enkelvoudige grondstoffen zoals soja zijn prima in een silo te blazen. Zo hoef je niet extra te investeren en kost het ook weinig extra werk.' Bij producten als bierbostel, perspulp of aardappelstoomschillen ligt het anders. 'Daarvoor is een verharding of sleufsilos nodig en dat betekent ook kosten voor afschrijving en onderhoud.'

Goed conserveren met plastic en (het liefst) een gronddek en genoeg voersnelheid zijn daarnaast ook aandachtspunten bij de aankoop van deze bijproducten. 'En je hebt natuurlijk een voermengwagen nodig wanneer je bijproducten homogeen door het rantsoen wilt verwerken', voegt Van der Hem toe.

Maandelijks prijzen

De rubriek 'Marktinfo voer' (pag. 32) legt de verschillen tussen mengvoer, grondstoffen en bijproducten bloot. Maandelijks houdt Wageningen UR bij wat de vem/vevi- (energie) en dve- (eiwit)prijzen zijn en dat wordt doorgerekend naar de verschillende voedermiddelen. Die berekende prijzen kunnen nogal verschillen van de prijs waar voerleveranciers het voer voor aanbieden. Die prijsvorming in de markt heeft met meer zaken dan energie en eiwit te maken, geeft Rummelink aan.

Vleesveebrok goedkoper

Vergeleken met melkveebrok is een standaard vleesveebrok – met nagenoeg dezelfde hoeveelheid energie en eiwit – goedkoper. De mengvoeders voor melkvee bevatten namelijk een beperkte hoeveelheid fosfor (maximaal 4,3 gram P per kilo óf maximaal 2,2% P ten opzicht van het ruweiwitgehalte). Dat is afgesproken in het zogenaamde 'voerspoor melkveehouderij' om de fosfaatproductie in Nederland te verminderen. Vleesveevoeders hoeven niet minder fosfor te bevatten, dat maakt de brok in fabricage goedkoper omdat er geen rekening gehouden hoeft te worden met fosforarme grondstoffen.

'Vraag en aanbod hebben invloed en ook de beurswerking van de termijnmarkten.' Al helemaal met een product als soja, dat van overzee moet komen. 'Bij een grote vraag naar soja op de Amerikaanse beurs stijgen de prijzen bij ons. Als er een magere oogst wordt verwacht, drijft dat de prijzen op en dat heeft meteen invloed.' Rummelink ziet de laatste jaren een toename van die prijsfluctuaties. 'Het heeft veel met stemming te maken; soja is daar gevoelig voor en mais ook.'

Van der Hem geeft aan dat de inkoopafdeling bij haar bedrijf gespecialiseerd is in het volgen van en inspelen op de stijging en daling van prijzen. 'Voor ons is het de kunst om de grondstoffen zo goedkoop mogelijk in te kopen. Wanneer prijzen laag zijn, leggen we die voor langere tijd vast om zo een scherpe prijs voor de brok te garanderen.' Voor enkelvoudige producten geldt een dagprijs en daardoor kan het gat tussen de prijs van grondstoffen en mengvoer ook variëren. 'Ook daar kun je als vleesveehouder gebruik van maken.'

Kengetal efficiëntie

De inkoop van voer is een belangrijk onderdeel bij het behalen van een goed saldo, geeft Aerden nogmaals aan, terwijl hij het belang ook weer relateert. 'Let op, krachtvoer en krachtvoerachtigen zijn een onderdeel van de voerkosten. Een kengetal als efficiëntie heeft ook veel invloed op deze kosten.' Voerefficiëntie zorgt ervoor dat het voer ook daadwerkelijk omgezet kan worden naar kilo's groei. Een goede huisvesting, optimaal klimaat, zorgvuldig management en veel comfort zijn zaken die het percentage efficiëntie beïnvloeden. 'En eerlijk,' concludeert Aerden, 'een efficiëntieverbetering telt harder door in het resultaat dan de soja 2 euro per kilo goedkoper inkopen. Het bedrag dat je kunt winnen in de voerkosten gaat pas echt een rol spelen wanneer je de efficiëntie dik in orde hebt.' |

Samenvatting

- Voerkosten verdienen een kritische blik.
- Brok bestaat uit grondstoffen die – net als bijproducten – los in het rantsoen te verwerken zijn.
- De voederwaardeprijs geeft de verhouding met de marktprijs weer.
- Bij een voederwaardeprijs onder de 100 procent is het voedermiddel relatief goedkoop.
- Op www.voederwaardeprijzen.nl worden elke maand nieuwe onafhankelijke voederwaardeprijzen gepubliceerd.